

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Zesde zondag door het jaar

Leviticus 13, 1-2.45-46 • Psalm 32 • Eerste Brief aan de Korintiërs 10, 31 – 11, 1 • Marcus 1, 40-45

De man met de ratel

DE GENEZINGEN die Jezus in de voorbije weken verrichtte, waren in ziekenhuistermen eigenlijk maar *minor*- of *medium*-ingrepen. Vandaag is het *major*. Erg. De bezetene van twee weken geleden was niet sociaal uitgesloten. Hij zat in de kerk. Hij was wel een beetje apart, maar iedereen kende hem en hield toch ergens van hem. Daarom zou geen pastoor eraan denken hem weg te brengen uit de kerk, als hij af en toe eens schreeuwde. Kinderen mogen toch ook schreien in een kerk. Waren er maar meer kinderen die schreiden in de kerk, zeggen we vandaag. En de schoonmoeder van Petrus was thuis, omgeven door haar familie, 'in de watten gelegd'.

De melaatse van vandaag is veel erger. Medisch? Ingewijden zeggen dat lepra niet zo erg besmettelijk is, maar op de ziekte rust een verpletterend sociaal taboe. Een melaatse is vies. Daarom moest hij met een ratel zijn komst aankondigen, zodat mensen hem uit de weg konden gaan. Ja, die ratel kennen sommigen onder ons nog. Hij werd gebruikt in plaats van de bel tijdens het heilige triduüm, 'toen de klokken en bellen naar Rome vertrokken waren'. Een ratel brengt een knerpend, droefgeestig geluid voort. We voelden dat de situatie kritiek was van Witte Donderdag tot Stille Zaterdag 's nachts.

De man met de ratel in het evangelie is echter niet enkel sociaal uitgesloten, ook religieus is hij een paria. Toen (en nu?) was lepra, zoals elke ernstige ziekte of ongeluk, verbonden met zonde. „Het is jouw schuld. Wat heb je in het verborgene uitgestoken? Zie je de gevolgen?” We durven het niet meer luidop te zeggen, maar wat denken we in stilte over seksueel overdraagbare aandoeningen zoals aids? Aldus ontstaan mechanismen van sociale uitsluiting, nog verzaamd door religieuze uitsluiting. Boontje komt om zijn loontje. En boontje lijkt hier vaak op een god (weliswaar zonder hoofdletter) die vergeldt. Een melaatse is het symbool van al wie medisch, sociaal en religieus is uitgesloten. In India heten ze onaanraakbaren, mensen nog minder dan de laagste kaste, gewoonweg 'niemanden'. In Vlaanderen zijn er ook niemanden, de slachtoffers van onze mechanismen van uitsluiting.

Die melaatse doorbreekt echter de grenzen van de uitsluiting. Ratelend komt hij rakelings bij Jezus. En Jezus overschrijdt ook grenzen. Jezus wordt „door medelijden bewogen”. In het Grieks van de evangelies staat er een sterk woord, namelijk *esplagchnisthein* (ook bij Lucas 15, 20 als de Verloren Vader zijn verloren zoon terugziet). Het betekent dat je maag ondersteboven keert, dat het in je buik slaat. Geen *clean* medeleven dus, maar 'er niet goed van zijn'.

Zo erg ontroerd is Jezus, dat Hij zijn hand uitsteekt en de marginale aanraakt, dwars door de uitsluiting heen. Er is ergens een 'moeten' bij Jezus, een 'niet anders kunnen dan', dat muren sloop. Een heel diep, innerlijk, goddelijk 'moeten'. Een 'moeten' van liefde. Bij Louis-Marie Chauvet (prof in Parijs én parochiepriester) las ik : „Je herkent de onkenbare God slechts in de ontkenen, de miskenden en de onkennelijken.”

En dat gebeurt hier. Wederzijdse herkenning en erkenning. Restitutie van menselijke waardigheid. Een niemand wordt 'iemand'. De melaatse wordt mens, gereïntegreerd. Genezen. 'Rein' staat er. Terzelfder tijd wordt iemand Niemand. Jezus. Hij heelt de melaatse, de marginale, de uitgeslotene, de uitgestotene. En Hij wordt uitgesloten. Hij brengt heling aan de melaatse en wordt zelf een soort melaatse. Jezus, de onbegrepen profeet, „kon niet meer openlijk in de stad komen”, zegt Marcus. „Hij verbleef buiten de stad op eenzame plaatsen.”

Waarom vlucht Jezus naar 'eenzame plaatsen'? We kennen dat al van de voorbije zondagen: „Om met zijn Vader te praten en houvast te vinden.” Zeker, maar ook omdat Hij in de ogen van sommigen 'melaats' is geworden, slachtoffer van de mechanismen van uitsluiting. Wie denkt hierbij niet aan het lot van pater Damiaan, en van zoveel anderen die grenzen overschreden in de zorg voor uitgeslotenen?

Nog iets over de laatste zin uit het evangelie van vandaag: „Toch kwamen de mensen van alle kanten naar Hem toe.” Ze trotseren de ratel van Jezus. Ze kunnen niet weerstaan aan ditzelfde innerlijke 'moeten uit liefde'. Godzijdank.

KRIS DEPOORTERE

ZESDE ZONDAG DOOR HET JAAR
15 februari 2009

Eerste lezing *Leviticus 13, 1-2.45-46*

De Heer sprak tot Mozes:

„Heeft iemand een gezwel, uitslag of een vlek op zijn huid en gaat het lijken op huidziekte, dan moet men hem bij de priester Aäron of bij een priester van diens geslacht brengen.”

„Degene die aan huidziekte lijdt, moet in gescheurde kleren lopen en zijn haren los laten hangen; hij moet zijn baard bedekken en roepen: 'Onrein, Onrein!' Zolang de ziekte duurt, is hij onrein; hij moet apart wonen en buiten het kamp blijven.”

Tweede lezing *Eerste Brief aan de Korintiërs 10, 31 – 11, 1*

Broeders en zusters,

Of gij eet of drinkt, of wat gij ook doet, doet alles ter ere Gods. Geef geen aanstoot, noch aan joden, noch aan Grieken, noch aan Gods Kerk; ook ik tracht allen zoveel mogelijk ter wille te zijn en ik zoek niet mijn eigen voordeel, maar dat van de gemeenschap, opdat allen gered worden.

Weest mijn navolgers zoals ik het ben van Christus.

Evangelie *Marcus 1, 40-45*

In die tijd kwam er eens een melaatse bij Jezus die op zijn knieën viel en Hem smeekte: „Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen.” Door medelijden bewogen, stak Jezus de hand uit, raakte hem aan en sprak tot hem: „Ik wil, word rein.” Terstond verdween de melaatsheid en was hij gereinigd.

Terwijl Jezus hem wegstuurde, vermaande Hij hem met klem: „Zorg ervoor dat ge aan niemand iets zegt, maar ga u laten zien aan de priester en offer voor uw reiniging wat Mozes heeft voorgeschreven, om ze het bewijs te leveren.”

Eenmaal vertrokken, begon de man zijn verhaal overal in het openbaar te vertellen en ruchtbaarheid aan de zaak te geven, met het gevolg dat Jezus niet meer openlijk in de stad kon komen, maar buiten op eenzame plaatsen verbleef. Toch kwamen de mensen van alle kanten naar Hem toe.